

ВІСТІ З МІСЦЬ

БУДІВНИЦТВО ПІД КОНТРОЛЕМ ДВОХ ІНСПЕКЦІЙ

Майже через день на будівельних майданчиках України гине одна людина. Характерними порушеннями в будівельній галузі є виконання робіт без проектів, масове залучення до виконання робіт некваліфікованих працівників, оформлення трудових відносин з порушенням чинного законодавства або взагалі відсутність юридичного оформлення та ін. Одним із основних пріоритетів наглядової діяльності у будівництві Держгірпромнагляд визначив забезпечення державного нагляду за наявністю та додержанням роботодавцями вимог проектно-технічної документації на безпечне ведення будівельно-монтажних робіт.

На виконання Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та сприяння інвестиційній діяльності у будівництві» було створено інспекцію державного архітектурно-будівельного контролю (ДАБК), яка з 01.01.2008 р. здійснює свою діяльність в країні. Про здобутки першого року роботи новоствореної інспекції нашому власному кореспондентові Сергію КОЛЕСНИКУ розповідає перший заступник начальника інспекції ДАБК у Миколаївській області О. Матвій.

— **Ольго Владилівно, розкажіть, будь ласка, про структуру інспекції та про основні завдання, покладені на ваш колектив.**

— За штатним розписом в інспекції ДАБК у Миколаївській області працюють 39 осіб. До її складу входить управління з контролю за будівництвом житлових, цивільних, промислових об'єктів та за виробництвом будівельних матеріалів. Управлінню підпорядковано 5 підрозділів у Миколаєві та 4 — у районних центрах області. Крім того, до складу інспекції входять сектори ліцензування, юридичний та сектор фінансово-господарського забезпечення.

Звичайно, поки що є складнощі як для забудовників 19 районів області, яким потрібно отримувати необхідні дозволи на будівництво, погоджувати інші, передбачені чинним законодавством документи, так і для інспекторів нашої установи, які повинні забезпечувати належний і постійний контроль за будівництвом об'єктів у районах і містах. Та, сподіваємось, це тимчасові труднощі, які обов'язково будуть подолані. До компетенції інспекції ДАБК входить:

надання замовникам дозволів на виконання будівельних робіт з нового будівництва, реконструкції, ре-

ставрації, капітального ремонту, розширення та технічного переоснащення об'єктів будівництва;

проведення у встановленому порядку перевірок відповідності виконання будівельних робіт, виробництва будівельних матеріалів вимогам державних стандартів, будівельних норм і правил, технічним умовам, затвердженням проектним рішенням, у яких обов'язково передбачаються вимоги пожежної безпеки, охорони праці та промислової санітарії;

здійснення функцій з підготовки документів для видавання та анулювання ліцензій, контролю за додержанням вимог законодавства у сфері ліцензування господарської діяльності у будівництві, пов'язаної зі створенням об'єктів архітектури.

— **Що конкретно зроблено інспекцією за перший рік роботи?**

— Впродовж 2008 р. інспекцією видано 824 дозволи на виконання будівельних робіт, прийнято в експлуатацію 562 закінчених будівництвом об'єкти, проведено 1912 перевірок додержання чинного законодавства у сфері містобудування (у т.ч. 516 планових і 1396 позапланових), видано 982 приписи за фактами порушення вимог законодавчих і нормативних актів. За резуль-

татами перевірок винесено 962 постанови про притягнення до адміністративної відповідальності порушників — громадян та посадових осіб на загальну суму 153 тис. грн. Відповідно до Закону «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» інспекцією застосовано штрафні санкції до 157 підприємств (загальна сума штрафів — 4,15 млн. грн.).

З метою виявлення порушників чинного законодавства інспекція постійно здійснює моніторинг об'єктів самочинного будівництва. Підготовлено розпорядження голови Миколаївської облдержадміністрації від 10 жовтня 2008 р. за № 435-р «Про заходи щодо забезпечення державного контролю у сфері містобудування та посилення боротьби з самочинним будівництвом».

— **Які нормативно-правові акти у сфері будівництва було прийнято останнім часом та які зміни внесено до законодавства?**

— 31 січня 2008 р. діє новий Порядок ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві, який затверджено постановою Кабінету Міністрів від 05.12.2007 р. № 1396. Цей Порядок встановлює

загальні вимоги до ліцензування господарської діяльності у будівництві, пов'язаної зі створенням об'єктів архітектури на території України. Юридичні та фізичні особи — суб'єкти господарської діяльності, що мають намір провадити будівельну діяльність, повинні отримати ліцензію тільки згідно з цим документом. Також Законом від 16.06.2008р. № 509-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння будівництву» внесено зміни до Закону «Про планування та забудову територій», а саме: вказано, що прийняття в експлуатацію об'єктів повинно здійснюватися відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 08.10.2008 р. № 923. Ці зміни встановлюють порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів шляхом надання свідоцтва про відповідність збудованого об'єкта проектній документації, держав-

ним стандартам, будівельним нормам і правилам, яке видається інспекцією ДАБК на підставі акта готовності об'єкта до експлуатації.

— Чи співпрацює інспекція ДАБК з теруправлінням Держгірпромнагляду по Миколаївській області, іншими установами та організаціями, до компетенції яких входять питання державного нагляду за охороною праці?

— Так, інспекція тісно співпрацює з ДІПБОП у енергетиці, металургії, машинобудуванні, будівництві, котлонагляду та за підйомними спорудами обласного теруправління Держгірпромнагляду. Спільно з інспекторами теруправління ми беремо участь у роботі «Будівельного патруля», обстеженні аварійних об'єктів, засіданнях різних комісій тощо. Дозволи на виконання будівельних робіт на виробничих об'єктах видаються інспекцією тільки за наявності дозволів на виконання робіт підвищеної небезпе-

ки, позитивних висновків експертизи проектної документації з питань охорони праці. Представники теруправління обов'язково беруть участь у роботі комісії з прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів. У разі видачі ліцензії на будівельну діяльність обов'язково враховується наказ Держнаглядохоронпраці від 21.01.2004 р. № 13, яким затверджено перелік робіт, дозволи на виконання яких видають територіальні органи Держгірпромнагляду. Взагалі можу сказати, що наглядові органи у галузі будівництва та охорони праці в області діють дружно і спільно забезпечують виконання покладених на них функцій.

*На знімку:
перший заступник начальника
інспекції ДАБК
у Миколаївській області О. Матвій.*

Фото автора

ТЯЖКЕ ВУГІЛЛЯ ЗАХІДНОГО ДОНБАСУ

Гірникам, які спускаються у надра землі, бажать легкого вугіллячка. Але такого в природі не буває. Не застраховані від постійного ризику і видобувники «чорного золота» у незліченних коморах Західного Донбасу. Про те, як забезпечується їхня безпека, нашому власному кореспондентові Геннадію ЩУРОВУ розповідає начальник Павлоградської державної гірничотехнічної інспекції у вугільній промисловості (ДГТІ), що входить до Донецького гірничого округу, Ю. Крилов.

Площа вугільного родовища у Західному Донбасі становить 12,5 тис. км², його довжина зі сходу на захід — понад 250 км, а ширина досягає 50 км. Межі родовища захоплюють територію Петропавлівського, Павлоградського, Ново-московського та Царичанського районів Дніпропетровської області, а також Кобеляцький район Полтавської та Лозівський район Харківської областей. Розрахунковий запас палива становить 25 млрд. т. Це четверта частина всіх підземних вугільних ресурсів України.

На початку 60-х років минулого століття тут одна за одною ставали до ладу шахти. Для здійснення на них

нагляду наказом по управлінню Донецького округу від 21.11.1963 р. за № 309 створено Павлоградську гірничотехнічну інспекцію. Пізніше її було передано до складу Криворізького, потім — Придніпровського округів, і, нарешті, було прийнято рішення про повернення її до Донецького округу.

Цьому передувало кілька великих аварій. Так, 21.07.2002 р. сталася аварія 1-ї категорії на шахті «Ювілейна», де причиною трагедії, що забрала життя 6 осіб, став вибух метаноповітряної суміші; 03.07.2006 р., знов-таки на шахті «Ювілейна», виникла пожежа — спалахнув метан у пустотах за кріпленням. Потім сталася аварія на шахті «Степова»...

Стало очевидним, що Павлоградській ДГТІ необхідна кураторська допомога й підтримка з боку Донецького теруправління, до складу якого входять спеціалізовані інспекції (особливо з пилогазового контролю).

Наказом Держгірпромнагляду Павлоградську інспекцію було перепідпорядковано, а її робітників переведено до Донецького гірничого округу територіального управління по Донецькій області.

Павлоградській ДГТІ незабаром виповниться півстоліття. Тут працюють висококваліфіковані спеціалісти, які перейняли у своїх попередників весь їхній досвід, накопичений за десятиріччя наглядової діяльності.

ВІСТІ З РЕГІОНІВ

Інспекція здійснює нагляд на 32 підприємствах вугільної промисловості Західного Донбасу, у тому числі — 10 діючих шахтах, небезпечних за газом метаном та вугільним пилом.

Не зловживаючи великою кількістю цифр, що характеризують наглядову діяльність Павлоградської ДГПІ, скажемо лише, що рівень загального виробничого травматизму у Західному Донбасі постійно знижується. Так, у 2008 р. кількість потерпілих порівняно з 2007 р. зменшилась на 123 особи (або на 32,8%), що становить відповідно 252 і 375 нещасних випадків. На жаль, 6 осіб одержали смертельні травми. Це наш спільний біль. І в інспекції вживають усіх заходів, щоб надалі горе не приходило у шахтарські сім'ї.

Головну увагу приділяють додержанню пилогазового режиму і провітрюванню гірничих виробок, експлуатації стаціонарного устаткування (у першу чергу — людських і вантажолюдських підйомних установок і вентиляторів головного провітрювання). Посилено контролюється стан протипожежного захисту шахт, додержання встановленого порядку ведення вогневих робіт у гірничих виробках і надшахтних будівлях, додержання Єдиних правил безпеки при вибухових роботах, ведення гірничих робіт у небезпечних зонах.

Свою роботу інспектори проводять суворо за планом. Під час складання щомісячних графіків обстеження дільниць та об'єктів періодичність обстежень встановлюється, виходячи з аналізу стану травматизму за попередній місяць, при цьому в першу чергу обстежуються ті дільниці та об'єкти, де допущено зростання рівня виробничого травматизму.

Начальник інспекції щомісяця перевіряє роботу інспекторів, підсумки перевірок розглядаються під час технічного навчання. Зазначимо, що впродовж минулого року було перевірено роботу всіх інспекторів, за винятком новоприйнятих.

Постійно перебуває у полі зору інспекторського складу функціонування на підконтрольних підприємствах СУОП і положення про нарядну систему. Щодоби здійснюється контроль фактичного навантаження на очисні вибої усіх надкатегорійних шахт, які мають обмеження за газовим фактором. У такому самому режимі контролюється відображення у загальношахтних журналах замірів

концентрації шкідливих газів у гірничих виробках, інших порушень, виявлених інженерно-технічними працівниками підприємств під час відвідування ними гірничих виробок.

Технічне навчання у Павлоградській ДГПІ проводиться 2 рази на місяць. Наказом по теруправлінню Держгірпромнагляду по Донецькій області створено раду інспекції, до складу якої ввійшли її начальник, заступник начальника та інспектори оперативної групи. На щомісячних засіданнях заслуховуються звіти перших керівників підприємств про стан охорони праці, виробничого травматизму, виконання заходів, передбачених за результатами комплексних перевірок підприємств.

Особливу увагу приділяють виконанню заходів, розроблених за підсумками розслідування спеціальними комісіями причин нещасних випадків зі смертельними наслідками та аварій. Так, у 2008 р. на раді інспекції було заслухано звіти 16 перших керівників підприємств, підконтрольних Павлоградській ДГПІ.

Більш як у 1200 випадках через допущені грубі порушення, що створювали загрозу життю і здоров'ю працівників, заборонялися ведення робіт, експлуатація машин і механізмів. До дисциплінарної відповідальності притягнуто 1445 осіб, до адміністративної відповідальності з накладанням штрафів — 1344 працівники, з них — 18 перших керівників підприємств.

У ході оперативних обстежень інспекторами Павлоградської ДГПІ неодноразово виявлялись порушення вимог нормативних актів, які стали причиною тривалих зупинок робіт. Усього у 2008 р. їх було 16. Про серйозність цих порушень свідчить той факт, що дозвіл на відновлення робіт у 6 випадках видавався Держгірпромнаглядом і в 10 випадках — його територіальним управлінням по Донецькій області.

Одна з проблем, що непокоять інспекцію, — проведення періодичних медичних оглядів працюючих. Тривожать не тільки недодержання графіків і неповнота обстеження, але й якість проведення медоглядів, несвоєчасність видачі медичними закладами заключних актів та їх виконання керівниками підприємств.

Особливу увагу хотілося б звернути й на аналіз професійних захворювань. Незважаючи на те, що всі шахти регіону в повному обсязі забезпечено респираторами та фільтрами до них, останніми роками спостерігається стале збільшення кількості профзахворювань, у тому числі пов'язаних з дією на організм вугільного пилу. Тому і працівникам охорони праці підприємства, і санепідстанції, і Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та профзахворювань треба займати жорсткішу позицію стосовно забезпечення безпечного середовища на вугільних підприємствах міста.

— Павлоградська ДГПІ у вугільній промисловості добилася позитивних результатів у поліпшенні охорони праці на піднаглядних підприємствах, — сказав наприкінці Ю. Крилов. — Але ми не можемо бути задоволені своєю роботою доти, поки не зможемо гарантувати повну безпеку всім шахтарям, здорові умови для їхньої праці, відсутність травм і профзахворювань. А до цього, на жаль, ще далеко. Тому всі зусилля інспекторського складу і далі будуть спрямовані на здійснення дієвого державного контролю на піднаглядних підприємствах. Ми й надалі будемо принципово вимагати від керівників шахт і власника компанії «Павлоградвугілля» безумовного виконання вимог Закону України «Про охорону праці», Правил безпеки у вугільних шахтах, Гірничого закону України та інших законодавчих і нормативних документів. І ми впевнені у тому, що поставлені завдання виконаємо.

На знімках:

начальник Павлоградської державної гірничотехнічної інспекції Ю. Крилов; група інспекторів Павлоградської гірничотехнічної інспекції.

Фото **І. КАПУСТИ**

Упродовж 2008 р. та першого кварталу поточного року на Вінниччині через недбале ставлення роботодавців до створення здорових і безпечних умов праці на виробничих об'єктах під час виконання трудових обов'язків отримали травми 486 осіб, з них 22 — смертельні. Як пізніше з'ясувалося, четверо загиблих були працівниками підприємств, розташованих та зареєстрованих на території інших регіонів України.

Яких заходів вживають органи прокуратури щодо притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до нещасних випадків з людьми, розповідає заступник прокурора Вінницької області П. ШИШКО.

ХОЧА МІРА ПОКАРАННЯ І НЕВЕЛИКА...

Незважаючи на те, що з початку минулого року на підприємствах регіону спостерігається суттєве зниження рівня виробничого травматизму (якщо позаторік під час виконання трудових обов'язків було травмовано 440 працівників, у тому числі 30 смертельно, то торік відповідно лише 380 і 18), органи прокуратури Вінниччини не дають спуску роботодавцям, які не забезпечують додержання на виробництві вимог безпеки праці, як того вимагає ст. 13 Закону «Про охорону праці».

Упродовж минулого року за порушення вимог законодавства про охорону праці, що призвели або могли призвести до людських жертв, було порушено 30 кримінальних справ, внесено 251 припис та подання, винесено 23 протести, притягнуто до відповідальності 465 посадових осіб. У дев'яти випадках винним у скоєні злочинів проти безпеки виробництва особам суди визначили покарання у виді штрафів, у двох — обмеження волі з іспитивим терміном, в одному — позбавлення волі з іспитивим терміном. Хоча міра покарання і невелика, але інкриміновані підсудним злочини з точки зору людяності дуже серйозні, адже вони визнані винними у загибелі та каліцтві своїх земляків. Тепер до кінця життя цих осіб (а це в основному колишні командири виробництва) переслі-

дуватиме почуття вини перед потерпілими та їхніми дітьми.

Чи найбільше нас сьогодні турбує стан додержання вимог безпеки під час проведення будівельно-монтажних робіт. І це не випадково, адже торік при їх виконанні загинуло 6 працівників, 27 стали інвалідами внаслідок трудового каліцтва. Дуже прикро, але навіть після порушення кримінальних справ за фактами нещасних випадків на окремих будівельних майданчиках не завжди керівники робили належні висновки щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Взяти, до прикладу, груповий нещасний випадок зі смертельним наслідком, що стався 27.05.2008 р. внаслідок падіння з висоти четвертого поверху трьох працівників ТОВ «СБС-Групп» під час проведення будівельно-монтажних робіт. Оскільки виявлені при проведенні дізнання порушення вимог безпеки (будівельники працювали на висоті без індивідуальних засобів захисту) мали всі ознаки злочину, передбаченого частиною другою ст. 271 Кримінального кодексу України, прокуратура Ленінського району Вінниці порушила стосовно службових осіб цього товариства кримінальну справу. Здавалось, що після цього на будівельному майданчику має бути зроблено все для того, щоб убезпечити

працю людей, аби аналогічне нещастя не повторилося. Проте в ході перевірки додержання тут вимог безпеки, ініційованої обласною прокуратурою, знову було виявлено порушення. Зокрема, виконроб ТОВ «СБС-Групп», підлеглі якого працювали на об'єкті, не забезпечив огороження настилів риштовань та помостів, що розміщені на висоті понад 1,5 м від рівня землі.

Суттєві порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що могли призвести до повторних нещасних випадків на даному об'єкті, були допущені керівником іншої підрядної організації — ТОВ «Євротехбуд». Всупереч вимогам ст. 18 Закону «Про охорону праці» до виконання будівельно-монтажних робіт були допущені працівники, які не пройшли в установленому порядку навчання та перевірку знань з питань охорони праці. Піддавали ризику життя та здоров'я найнятих працівників, які працювали на спорудженні об'єкта, і приватні підприємці з м. Хмельницького С. Чирко та В. Дудар. Вони не забезпечили своїх підлеглих, які працювали на висоті, індивідуальними засобами захисту, що запобігали б їх падінню дотолу.

За результатами перевірки посадовцями теруправління, які разом з працівниками прокуратури брали в ній участь, було видано роботодав-

цям відповідні приписи, заборонено проведення будівельно-монтажних робіт до усунення виявлених порушень, складено чотири протоколи про адміністративні порушення. Що стосується кримінальної справи, порушеної за фактом нещасного випадку, то прокуратурою закінчено досудове слідство та висунуто обвинувачення службовим особам, які, за висновком комісії із спеціального розслідування, допустили порушення нормативно-правових актів, що призвели до групового нещасного випадку. Нині справа перебуває в суді.

Прокуратурою Ленінського району Вінниці закінчено досудове слідство та висунуто обвинувачення службовим особам ТОВ «СБС-Групп», які допустили порушення нормативно-правових актів, що призвели 27.05.2008 р. до групового нещасного випадку під час проведення будівельно-монтажних робіт. Справа перебуває в суді.

Недодержання вимог будівельних норм і правил спричинило груповий нещасний випадок зі смертельними наслідками, що стався під час демонтажу чотириповерхового приміщення з двома працівниками дочірнього підприємства «Вінницьке спеціалізоване управління «Стальконструкція-126», про що йшлося в публікації «Де не функціонує СУОП, там трагедії і безладдя» («Охорона праці», № 9, 2008 р.). Оскільки в ході проведення спеціального розслідування та комплексної перевірки тут було виявлено цілу низку порушень вимог нормативно-правових актів з охорони праці, то можна зробити висновок, що ця трагедія є не випадковим, а закономірним явищем. Прикро лише, що ніхто з контролюючих органів своєчасно не поклав край цьому неподобству.

Як потім з'ясувалося, безвідповідальне ставлення до створення здорових і безпечних умов праці настільки глибоко вкоренилося в свідомості окремих посадовців дочірнього підприємства, що навіть після того, як сталася трагедія та до адміністратив-

ної відповідальності було притягнуто директора і головного енергетика, виявлені порушення не були усунені. У ході проведення повторної перевірки було виявлено, що окремі посадовці не пройшли навчання Правил будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів, не були розроблені інструкції з охорони праці для обслуговуючого персоналу, графік планово-попереджувальних ремонтів кранів, не велися вахтові журнали тощо. Тож цілком логічним є той факт, що за результатами проведеної перевірки рада теруправлін-

ня на своєму засіданні визнала роботу керівництва підприємства щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці незадовільною. Прокуратура Староміського району Вінниці, у свою чергу, за фактом порушень правил безпеки під час виконання робіт підвищеної небезпеки, що спричинило загибель будівельників, порушила кримінальну справу. Нині вона з обвинувальним висновком уже перебуває в суді.

До плачевних наслідків призвели порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що були допущені під час реконструкції будівлі церкви в м. Козятин керівництвом парафіяльної ради релігійної громади Святого пророка Іллі Української Православної Церкви Київського Патріархату та настоятелем церкви. Я не буду розповідати про всі обставини та причини групового нещасного випадку зі смертельними наслідками, який тут стався в серпні 2008 р., оскільки це зроблено в публікації журналу «Охорона праці» (№2, 2009 р.). Повідомлю лише, що за даним фактом Козятинською між-

районною прокуратурою порушено кримінальну справу. Нині триває досудове слідство.

Як з'ясувалося в ході організованих обласною прокуратурою перевірок, церква, під час реконструкції якої сталася трагедія,— далеко не єдиний в Козятині об'єкт, де допускалися порушення будівельних норм і правил. Всього в цьому населеному пункті було виявлено 17 об'єктів, де через недодержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці в ході проведення будівельно-монтажних робіт могли статися нещасні випадки. У дев'яти випадках були відсутні відповідні дозвільні документи та узгодження з контролюючими органами.

Незважаючи на те, що органи прокуратури області постійно тримають в полі зору питання, пов'язані зі створенням роботодавцями здорових і безпечних умов праці, налаштовують на це державні наглядові установи, що здійснюють нагляд за додержанням вимог безпеки, нещасні випадки продовжують мати місце. Так, у лютому поточного року через порушення будівельних норм і правил, що були допущені посадовцями підрядної організації на одному з об'єктів в м. Іллінці, з висоти 6 м упав працівник, який здійснював демонтаж опалубки. Від одержаних травм потерпілий помер у лікарні. Прокуратурою району порушено кримінальну справу. Всього упродовж першого кварталу поточного року за ознаками злочинів проти безпеки виробництва органами прокуратури порушено 4 кримінальні справи, з яких 2 направлено до суду.

Наприкінці минулого року в прокуратурі області за участі заступника Генерального прокурора України відбулось засідання колегії, на якому були обговорені питання додержання законодавства про охорону та оплату праці, здійснення реєстраційно-дозвільних процедур на підприємствах будівельної галузі. У ході засідання, зокрема, було висловлено

ряд зауважень щодо ефективності роботи теруправління Держгірпромнагляду по Вінницькій області, на яке покладено здійснення нагляду за додержанням на території регіону Закону «Про охорону праці».

Разом з тим ми прекрасно розуміємо, що не лише від ефективності роботи цього органу залежить рівень промислової безпеки в цілому на виробництві і на будівельних майданчиках зокрема. Станом охорони праці на підприємствах мають перейматися і виконавчі органи Фонду соціаль-

в населених пунктах малих архітектурних форм. У шести випадках приватними структурами будівельні роботи здійснювалися за відсутності відповідного дозволу. В той же час інспекцією архітектурно-будівельного контролю до порушників не вживалися заходи щодо припинення будівництва та накладення штрафних санкцій. За результатами здійсненої перевірки прокуратурою району внесено відповідне подання.

Через відсутність належного контролю за здійсненням забудови

Відповідно до ст. 2, 10 Закону «Про державну податкову службу в Україні», наказу Державної податкової адміністрації (ДПА) від 16.03.2004 р. № 141 виявлення фактів виплат фізичним особам не облікованих доходів визначено одним із основних завдань органів державної податкової служби. За даними ДПА, у Вінницькій області позаминулого року було виявлено 463 фізичних особи, що отримували заробітну плату «в конвертах», а в минулому — 181. Однак про такі факти структурні підрозділи ДПА в районах не завжди повідомляють органи прокуратури. Такий факт мав місце, зокрема, в Тростянецькому районі, де прокуратурою було встановлено, що один з посадовців відділу оподаткування фізичних осіб податкової інспекції на порушення вищезазначеного Закону не передав до прокуратури матеріали перевірки одного з приватних підприємців, за результатами якої було виявлено факт виплати заробітної плати «в конвертах» та використання найманої праці без належного оформлення трудових відносин з найманими працівниками. За цим фактом порушено кримінальну справу за частиною першою ст. 172 Кримінального кодексу України.

За результатами проведеної минулого року звірки з питань виявлення фактів неналежного оформлення трудових відносин до органів податкової адміністрації було внесено 14 приписів та подань, винесено 6 постанов про порушення дисциплінарних проваджень.

Хочеться сподіватися, що завдяки спільним зусиллям органів прокуратури та інституцій, на які покладено наглядові, контролюючі та розпорядчі функції у питаннях охорони праці, трудового законодавства, містобудування, інших сферах господарської діяльності, нам вдасться доbitися від роботодавців безумовного додержання закону і цим самим захистити права наших земляків на безпечну працю.

Упродовж першого кварталу поточного року за ознаками злочинів проти безпеки виробництва органами прокуратури Вінницької області порушено 4 кримінальні справи, з яких дві направлені до суду.

ного страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, адже відповідно до ст. 1 Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, запобігання нещасним випадкам на виробництві та ін., є першочерговим завданням Фонду.

На стані безпеки в будівництві негативно позначається потурання з боку інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю стосовно приватних структур, що споруджують об'єкти без відповідних дозволів та узгоджень. Прокуратурою порушено кримінальну справу за частиною другою ст. 367 Кримінального кодексу України відносно начальника однієї з таких інспекцій, який, виносячи постанову про накладення штрафних санкцій за порушення законодавства в сфері містобудування на забудовника (приватне підприємство), занижив розмір штрафу майже на 50 тис. грн.

В Оратівському районі виявлено 16 фактів незаконного розміщення

обласного центру торік тут з'явилося 228 самобудів, з них — 49 прибудов до багатоквартирних будинків і 123 самовільні забудови в приватному секторі. Справедливості ради слід зазначити, що причиною такої, з дозволу сказати, анархії в сфері містобудування є не тільки відсутність належного контролю з боку відповідних структур, а й ліберальний характер законодавства, що регулює це питання, адже максимальна санкція за самовільну забудову для юридичних осіб становить 50% його вартості, а для фізичних — 170 грн.

На сторінках журналу «Охорона праці» періодично з'являються матеріали, в яких йдеться про виробничий травматизм, що пов'язаний з прихованими трудовими відносинами. Як не прикро, але такі випадки є і на Вінниччині. Оскільки в разі отримання травм (в тому числі зі смертельним наслідком) працівниками, які не були оформлені на роботу, роботодавці та комісії зі спеціального розслідування нерідко відмовляються визнавати такі нещасні випадки пов'язаними з виробництвом, а потерпілі та їхні сім'ї, щоб добитися передбаченого законом соціального захисту, змушені шукати справедливості у судах.

ВИПРОБУВАЧ АВІАДВИГУНІВ

Більш як 44 роки працює на київському «Заводі 410 цивільної авіації» начальник моторовипробувальної станції Станіслав Федорович РОМАНЧУК. Особливо важким у своїй трудовій біографії він вважає період 60—70-х років, коли на станції випробовувалась «поршнева техніка» (двигуни для літаків «Ил-14», «Ли-2», «Ан-2»). Під час післяремонтного випробування цих авіадвигунів, як говорить С. Романчук, було

багато мастила, шуму, трясіння. А професійних кадрів було дуже мало.

Сьогодні у державного підприємства проблем вистачає. Це майже піврічний борг з виплати заробітної плати, через порушені корпоративно-господарські зв'язки — неповне завантаження потужностей, зношеність обладнання та будівель. Через реконструкцію злітно-посадочної смуги (в результаті підготовки цієї смуги аеропорту «Київ» до Євро-2012), якою користується авіазавод, затяглося відправлення вже відремонтованих літаків. Проте підприємство живе, одержує нові замовлення, модернізує виробництво.

Моторовипробувальна станція — один з основних підрозділів заводу. Тут після виконаних ремонтних робіт авіадвигуни перевіряють на допуск для встановлення на літак. Там, де на межі можливостей працюють люди та авіатехніка, де в одній будівлі задіяно авіапаливо, електрику, високі швидкості обертання вузлів та агрегатів — як у ніякому іншому цеху, з точки зору служби охорони праці, потрібно пильне око. Але моторовипробувальна станція — підрозділ благополучний, нещасних випадків немає.

— Спочатку я обрав кар'єру військового льотчика, — розповідає С. Романчук. — Не встиг сповна поносити лейтенантські погони (через скорочення армії на 1 млн. 200 тис. осіб), довелося визначитися у цивільному житті. Новим етапом став механічний факультет Київського інституту інженерів цивільної авіації. На київський «Завод 410 цивільної авіації» прийшов у березні 1955 р. У 1966 р. був призначений начальником моторовипробувальної станції, потім працював на різних посадах: заступником начальника ВТК заводу, начальником льотно-випробувальної станції. Коли почалася реконструкція станції для випробування турбореактивних двигунів Д-36, які стоять на літаках «Як-42», «Ан-72», «Ан-74», працював провідним інженером-технологом заводу; разом із вченими з двох московських інститутів брав участь у реконструкції моторовипробувальної станції, а потім знову був призначений її начальником.

Покривив би душею, якби сказав, що сьогодні мене щось не влаштовує у питаннях охорони праці в нашому підрозділі. Ще на стадії реконструкції станції мені довелося стати сполучною ланкою між двома інститутами —

НДІ «Авіапром» і НДІ «Авіаремонт». І коли ті недоліки, про які я знав з попереднього досвіду роботи на станції, могли повторитися, — втручався. Це і глушіння звуку, і утеплення боксів у зимовий період та інші недоліки, які дуже надокучили інженерам-випробувачам. Я сам розпланував, як підвести вентиляційні коробки, як знешумити бокс. Це дає змогу нормально працювати людям і сьогодні.

За роки, проведені в авіації, побачив багато чого. Не все, що відбувається сьогодні в країні, у нашій авіаремонтній галузі мені до душі. Але те, що робимо ми у себе на станції щодо продовження життя «сердечь літаків», вселяє віру та надію у майбутнє. Від професійного підходу до виконання своїх обов'язків членів колективу, стану здоров'я, настрою кожного на робочому місці залежить життя й благополуччя сотень, тисяч інших людей. Тому питанням охорони праці на нашій станції, де ще до початку випробувань виконуються складні роботи, а під час команди «запуск» разом з максимальними обертами двигуна включаються максимальні фактори небезпеки для випробувачів, ми приділяємо особливу увагу. У цьому нам допомагають і

співробітники заводського відділу охорони праці на чолі з їхнім керівником Л. Пономаренком. Леонід Васильович працював раніше технологом, інженером і добре знав весь процес ремонту авіаційної техніки, відповідно і робочі місця кожного спеціаліста, вимоги, які там існують, як-то кажуть, усі «вузькі коридори». Потім він став начальником відділу охорони праці. Л. Пономаренко вміє вимагати, вміє працювати з людьми. Він — людина на своєму місці.

Наше виробництво у зв'язку з випробуванням авіаційних двигунів у закритих приміщеннях вважається шкідливим. Ми працюємо в умовах вібрації, шуму. Перед початком випробувань представник відділу охорони праці перевіряє, чи дотримано всіх правил та інструкцій, чи є тут вогнегасники, вентиляція, чи все виконано вірно з точки зору монтажу на цьому двигуні. Під час випробувань суворо дотримуються правил безпеки: забороняється заходити у бокс при працюючому двигуні, і цього неухильно дотримуються співробітники. Особливо це небезпечно під час роботи двигуна «на режимі». У нас дозволяється за інструкцією вихід у бокс тільки для короточасного ре-

ЛЮДИНА ТА ЇЇ СПРАВА

гулювання агрегату приладами. За цим стежимо суворо, та й самі працівники все розуміють.

Усі, хто працює на випробуванні авіадвигунів, виходять на пенсію у 55 років, за винятком начальника. Я пішов на пенсію у 60 років, хоча навантаження були такі самі, як і у всіх. Та й зараз вони є. Як я можу в кріслі керівника виконувати свою роботу, якщо результат випробувань залежить від нашої спільної праці?

Нам належить за роботу у шкідливих умовах кожного дня видавати молоко. Але його видають нерегулярно. Іноді видавали за місяць відразу. Ось вам одна з вимог охорони праці, яку не виконують. Є ще проблема — кадрова. Важко знайти сьогодні досвідчених професіоналів на досить-таки невелику зарплату. Серед працюючих — старих кадрів відсотків 70. А молодь на нинішні зарплати не прийде. У цеху у нас працюють тільки чоловіки. У колективі є чотири жінки, але на допоміжних професіях: швачка-мотористка для пошиття різних кожухів і чохлів, приборальниці.

Щодня мій робочий день починається з контролю за додержанням вимог відділу охорони праці. Перевіряю, чи немає в боксі підтікання рідин (палива, мастил) із вузлів, агрегатів на верстаті та на стенді. Потім проводжу перевірку стану охорони праці за першим ступенем контролю. Щодня оглядаю «сортovníки» (місце, де зберігаються інструменти, що контролюються з усією суворістю звітності), також наявність спецодегю і засобів захисту.

Щомісяця в день охорони праці (третьої четвер кожного місяця) у нас проводяться наради. На них у присутності головного інженера, начальників та інженерів цехів, громадських інспекторів начальник відділу охорони праці інформує про наявні порушення та події, що сталися за минулий місяць. Потім кожен начальник цеху доповідає про вжиті заходи щодо усунення виявлених порушень правил безпеки. Після цього Л. Пономаренко, як правило, використовуючи журнал «Охорона праці» та витяги з нього, інформує про причини нещасних випадків, що сталися на підприємствах України. Крім того, у підрозділі я проводжу щоденний інструктаж і щомісячну загальну нараду з питань охорони праці. І якщо була подія, яка сталася чи на нашому, чи на суміжному підприємстві (і вона перегукується з нашою основною роботою), то тоді проводимо черговий інструктаж, детально інформуємо про неї, щоб не допустити подібних недоліків у себе. Це обов'язкове правило для всіх підрозділів заводу.

Основний показник якості роботи з охорони праці — рівень травматизму. У нас на заводі було по одному-два випадки на рік. Головний фактор подій — людський. У 2008 р. було три травми на заводі (стрілок

пожежник сплигнув з кузова «Газелі», зламав ногу; маляр, спускаючись сходами з літака після виконання роботи, оступилася на останній сходинці й отримала перелом ноги). У 2007 р. стрілець-пожежник був знайдений мертвим у вихідний день — черепно-мозкова травма... Комісія так і не з'ясувала причину — цим займалася міліція. У нашому колективі в останні роки було дві травми, але побутові (співробітник вдома колов дрова і був травмований тріскою, що відлетіла). Після отримання лікарняного обов'язково по гарячих слідах оформляється пояснювальна записка, заповнюються спеціальні документи, і усе це доводиться до вдома всього особового складу. Розслідування нещасних випадків у побуті проводиться згідно з відповідною інструкцією.

На моторовипробувальній станції у нас давно не було травм. Працюючі добре знають свою справу. Студенти Національного авіаційно-

го університету, які приходять до нас на практику, проходять обов'язковий інструктаж під розпис. Потім їх ще інструктують безпосередньо на робочому місці. На заводі розроблено посвідчення для тих, хто в цехах виконує роботи підвищеної небезпеки. Воно видається на рік. Переатестацію проходять усі співробітники. Хто працює з підйомними механізмами та зі стисненими газами, проходить відповідний інструктаж за участі представників відділу охорони праці.

Державне підприємство «Завод 410 цивільної авіації» питанням безпеки та умовам праці приділяє повсякденну увагу. На заводі функціонує система управління охороною праці. Співробітники проходять навчання на курсах підвищення кваліфікації. Один раз на три роки весь персонал проходить перевірку знань з питань охорони праці (остання атестація проводилася в 2008 р.). Проте фінансовий стан заводу вплинув також і на охорону праці. Так, у 2007 р. завод виділив на ці цілі 883 тис. грн., а в 2008 р. — тільки 265 тис. грн. Забезпеченість співробітників засобами індивідуального захисту становить 85%. Медогляди проводяться на базі медичного пункту і в медичному центрі цивільної авіації. Працівники, які займаються шкідливою для здоров'я працею, соціально застраховані.

Мікрорайон «Жуляни». На приаеровокзальних околицях тихо. Аеропорт не працює і здається сплячим. І якщо опинившись поруч ви почуєте звук роботи авіадвигуна, знайте — це «ставлять на крило» ще одне «авіасерце» випробувачі С. Романчука.

Михайло БУДЦЛОВ,
наш власкор

На знімку:
начальник моторовипробувальної станції С. Романчук (ліворуч) і начальник відділу охорони праці Л. Пономаренко на випробувальному стенді.

Фото автора

КОГО, ЧОГО І ЯК НАВЧАТИ В ОХОРОНІ ПРАЦІ?*

А. РОМАНЧУК, завідувач кабінету охорони праці Іллічівського морського торговельного порту

Відповідно до п. 5.2 Типового положення «керівники підприємств (чисельністю понад 1000 працівників), керівники та фахівці служб охорони праці, члени комісій з перевірки знань з питань охорони праці цих підприємств проходять навчання в Головному навчально-методичному центрі Держнаглядохоронпраці» (тепер — Держгірпромнагляд). В умовах суворого обмеження фінансових коштів ця норма стає практично нездійсненою. Більше того, за наявності на місцях галузевих і регіональних центрів навчання, що мають відповідні сертифікати й ліцензії (а якщо не мають, то повинні мати), ця вимога уявляється нічим не виправданою. Тому потрібно узаконити навчання зазначеної категорії працівників безпосередньо на місцях на базі наявних галузевих і регіональних центрів, інститутів післядипломної освіти, інших навчальних закладів, які мають відповідні ліцензії.

Враховуючи, що високоорганізовані навчальні процеси та їх висока якість потребують значних витрат, останнім часом на перший план виходять питання впровадження менш витратних навчальних процесів, заснованих на самоосвіті та використанні модульних технологій.

Орієнтація на модульну технологію професійного навчання не є випадковою. По-перше, модульний підхід дає змогу впровадити більш гнучкі, ніж за традиційної системи, методики підготовки кадрів. По-друге, враховується, що ідея профпідготовки кадрів за модульною системою поступово завойовує все міцніші позиції серед методів професійної підготовки в багатьох країнах. По-третє, модульний підхід дає змогу реалізувати ряд переваг, пов'язаних з індивідуалізованим навчанням.

Тому під час організації системи навчання насамперед необхідно дати відповіді на такі запитання:

Заради яких цілей варто навчати працівників?

Які форми та засоби обрати для цих цілей за певних, досить обмежених, ресурсів?

Якого рівня професіоналізму працівників вимагають цілі підприємства, якими вміннями, знаннями, навичками мають володіти працівники?

Яких конкретних знань і навичок не вистачає реальним працівникам?

Які фінансові й часові витрати необхідні для навчання?

Яким чином вирішити проблему навчання, чи вистачить внутрішніх ресурсів або знадобиться залучення фахівців відповідних консалтингових або тренінгових компаній, навчальних центрів, якщо так, то які компанії найбільшою мірою відповідають завданням підприємства?

Наскільки працівники готові навчатися? Що необхідно зробити, аби ставлення до навчання було позитивним?

Які завдання ставляться перед цим конкретним навчальним процесом, семінаром, тренінгом: інформуван-

ня, одержання навичок, підвищення мотивації, поліпшення міжособистісних стосунків тощо?

Як організувати навчання та зробити його результативним?

Чим мотивувати працівників до поповнення та відновлення професійних знань?

Яким чином оцінити одержані результати навчання, виходячи з того, що визначальним фактором є компетенція, а не кількість проведених занять, фактор часу чи участь у заняттях?

Нарешті, яким чином допомогти працівникам впровадити одержані знання в реальне повсякденне життя?

Нижче пропонується ряд підходів до організації навчання, що дасть змогу одержати відповіді на деякі з поставлених запитань.

Наприклад, пропонується **модульний принцип навчання** (за досвідом вищої школи) дає змогу працюючим фахівцям постійно перебувати в професійному інформаційному полі, а управлінському та інженерному персоналу, фахівцям служб охорони праці — удосконалювати свої знання (див. таблицю).

Особливості пропонованої модульної системи полягають у використанні принципово нової схеми і форм навчання. Пропонована система передбачає ступінчастий (поетапний) характер навчання, що поєднує у собі оволодіння спеціальними знаннями та багатодисциплінарну підготовку; самонавчання; стажування посадових осіб у службі охорони праці.

Поетапне триступінчасте (1-й, 2-й, 3-й ступені) навчання здійснюється курсовим (колективним) методом для спеціалізованих потоків (управлінський, інженерний персонал, фахівці служби охорони праці) з використанням відомих раніше і новітніх форм.

Перший ступінь передбачає засвоєння вступного курсу й одержання початкової підготовки, вивчення нормативно-правових актів, ряду інших базових питань. На другому — передбачається багатодисциплінарна підготовка та засвоєння основних професійних знань. На третьому ступені здійснюється підготовка фахівців підвищеної кваліфікації, які володіють системними методами управління та організації роботи з охорони праці.

Для кожного з цих ступенів варто розробити відповідну програму, має здійснюватися послідовний перехід від першого до третього ступеня, кожний ступінь повинен завершуватися перевіркою засвоєння курсу. Форми перевірки можуть бути різні: індивідуальна співбесіда, надання рефератів, семінарські заняття тощо.

Самонавчання. Враховуючи високу витратність навчальних процесів, останнім часом усе більше уваги приділяється системі навчання, в основі якої — самостійне вивчення і засвоєння професійних знань. Тут варто підкреслити, що, по-перше, самоосвіта й удосконалення своїх знань — це не замість колективних форм

* Закінчення. Початок див. у № 4, 2009 р.

Фрагмент можливої модульної схеми навчання посадових осіб з охорони праці на підприємстві

Категорія фахівців	Програмний модуль
1. Вищий управлінський персонал (топ-менеджери)	Менеджмент охорони праці
2. Фахівці служби охорони праці	Основи та нормативно-правове регулювання охорони праці (1-й ступінь навчання)
2.1. Ті, які мають практичний професійний досвід роботи в охороні праці до трьох років (не проходили навчання раніше)	Самоосвіта за затвердженою індивідуальною програмою
2.2. Ті, які мають практичний професійний досвід в охороні праці понад три роки	Організація охорони праці на підприємстві (2-й ступінь навчання) Самоосвіта за затвердженою індивідуальною програмою
2.3. Ті, які мають великий професійний досвід роботи в охороні праці	Самоосвіта за затвердженою індивідуальною програмою
3. Виконавці (організатори) робіт	
3.1. Перед призначенням на посаду керівника чи заступника керівника підрозділу (відділу)	Стажування в службі охорони праці Самоосвіта за індивідуальною програмою, узгодженою зі службою охорони праці
3.2. Новопризначені і ті, які не проходили навчання раніше	Організація безпечного провадження робіт Самоосвіта за затвердженою індивідуальною програмою
3.3. Ті, які проходили навчання та перевірку знань відповідно до Типового положення один раз і більше	Організація охорони праці та безпечного провадження робіт на підприємстві Самоосвіта за затвердженою індивідуальною програмою

навчання, а на додаток до них. При цьому необхідно додержувати розумної середини, знайти оптимальне співвідношення колективної та індивідуальної форм, уникнути крайнощів. По-друге, самоосвіта — це не означає безконтрольність. Тут потрібно також додержувати певної схеми: розробка, узгодження, затвердження програми (індивідуальної чи єдиної для даного модуля) — вивчення необхідних матеріалів — контроль знань.

Стажування. Поряд з цим пропонується ще одна форма навчання — стажування у службі охорони праці (впродовж двох-п'яти днів) для осіб, яких призначають на керівні посади (начальники та заступники начальників підрозділів, відділів) до початку виконання ними посадових обов'язків. Користь процесу стажування очевидна: по-перше, цей працівник буде мати можливість досить докладно ознайомитися з нормативними документами та з організацією роботи з охорони праці в цілому на підприємстві; по-друге, відчує атмосферу і все те, що супроводжує охорону праці.

Можливо, після цього, будучи відповідальною посадовою особою, він стане шанобливо ставитися до діяльності працівників служби охорони праці, до того, що і як

вони роблять, надалі плануватиме свою роботу з охорони праці професійно, на основі одержаних знань.

Охорона праці потребує кваліфікованого підходу. Треба використовувати всі можливості, форми, засоби і методи роботи для того, щоб фахівці опанували весь комплекс необхідних знань. Альтернативи цьому не повинно бути.

Сьогодні набуває поширення така форма роботи, як управління знаннями, що виступає єдиним підходом, інтегрує всі процеси в організації (на підприємстві). Відбувається так звана трансформація системи управління інформацією в систему управління знаннями. По суті, це новий рівень роботи не стільки з технологіями, скільки з людьми.

Які ж спонукальні стимули можуть бути покладені в основу навчання, щоб воно було результативним? Провідним мотивом (у першу чергу — для самостійної підготовки) одночасно з пізнавальним (інтерес до знань) повинен бути професійний, тобто бажання опанувати професію досконало. Крім того, можуть бути й інші мотиви: розуміння престижу, кар'єрне зростання, прагнення уникнути негативних наслідків за невиконання завдань чи травмонебезпечні події.

Приміром, оволодіння знаннями з охорони праці є необхідною умовою кар'єрного зростання, переходу чи переведення на вищу посаду, присвоєння більш високої кваліфікації інженерної категорії, підвищення зарплати. Припустимо, кваліфікацію інженера 1-ї категорії не може бути присвоєно, якщо людина не пройшла навчання з охорони праці за програмою першого ступеня; провідного інженера — якщо не навчався за програмою другого ступеня; призначення керівником чи заступником керівника підрозділу (відділу) не може відбутися, якщо він не засвоїв курсу «Менеджмент охорони праці» і не пройшов стажування тощо.

Зрозуміло, можуть бути й інші варіанти. Основний зміст залучення та використання з навчальною метою широкого кола різних мотивів і зовнішніх спонукань — це долучення персоналу до процесів підвищення особистої професійної компетенції.

На підставі вищезазначеного можна зробити такі висновки:

1. Підвищення результативності працезахоронної діяльності та функціонування СУОП може бути здійснено тільки на основі професійного менеджменту. Необхідно, щоб управлінський персонал, фахівці, організатори виробництва та виконавці володіли більш широким і глибоким спектром знань як з базової тематики, так і в галузі сучасних підходів до забезпечення професійної безпеки.

Мета навчання полягає не тільки в тому, щоб працівник одержав деяку конкретну інформацію. Вона набагато ширша: формування професійних мотивів, засвоєння способів вирішення проблем, набуття навичок професійного мислення, формування адекватної ідеології з урахуванням найближчої та віддаленої перспективи.

Крім суто професійних аспектів, будь-яка форма навчання інженерного персоналу повинна переслідувати одну мету: формування ідеології, адекватної вимогам системи ефективного менеджменту і спрямованої на реалізацію принципів комплексного вирішення працеворонних, соціальних, економічних та екологічних проблем у контексті охорони праці. При цьому завданням виконавського персоналу є практична реалізація цих принципів, тобто переконання працюючих, особливо молодих, у необхідності додержання заходів безпеки, доведення цієї необхідності до їхньої глибокої свідомості.

2. Отже, безперервне навчання належить до найважливіших, ключових системоутворюючих факторів ефективного управління персоналом, що зумовлюють його високі професійні якості і, як результат — низький рівень виробничого травматизму. Знання правил безпеки під час провадження робіт повинно розглядатися як необхідна умова професійного рівня фахівця і робітника.

Разом з тим навчання раціональних (читай — безпечних) прийомів праці, формування професійних якостей і відповідної ідеології — це не тільки необхідна передумова підтримки та оновлення знань будь-якого фахівця, у тому числі в галузі охорони праці, але й запорука без-

печної праці, успішного функціонування всієї працеворонної системи підприємства.

3. Необхідність навчання пов'язана з оновленням, поповненням і удосконаленням знань у професійній галузі. Тому потрібно навчати всіх незалежно від віку й освіти: виконавця, менеджера, топ-менеджера. Крім того, навчання, як складова кадрової політики підприємства, відіграє особливу роль у вирішенні проблем наступності.

4. З метою формування відповідної ідеології та бази професійних знань під час організації навчання перевагу варто віддавати особистісно- та проблемно-орієнтованим, активним формам навчальних процесів, запозичуючи досвід вітчизняної вищої школи та закордонних компаній, використовувати різні засоби, способи й форми, у тому числі психологічного впливу, для розвитку самомотивації професійного самовдосконалення. Не створивши передумови для особистісного професійного зростання, механізму мотивації самовдосконалення, важко розраховувати на успіх, ефективність навчальних процесів і високі професійні знання.

5. До чинного нині Типового положення пропонується внести доповнення і зміни не тільки в ті частини, про які говорилося вище, але й з ряду інших аспектів, спираючись на думку фахівців підприємства.

ФОТОЗВИНУВАННЯ

ЗА КРОК ДО БІДИ

На шпальтах журналу «Охорона праці» вже не раз друкувалися матеріали, в яких йшлося про нещасні випадки, пов'язані з виконанням робіт на висоті. Як свідчить аналіз, причинами таких трагедій є незабезпеченість працівників засобами колективного та індивідуального захисту, відсутність контролю за їх застосуванням тощо. Це тим більш прикро, бо аналогічні порушення продовжують мати місце знову і знову.

Під час обрізання крони дерев у Вінниці по вул. 1 Травня (поруч з будинком № 14) (фото 1) працівник, який перебуває в корзині гідропідійомника, і машиніст працюють без захисних касок. У зоні роботи підйомного механізму стоять сторонні люди.

Під час виконання покрівельних робіт на будівлі магазину «Торговий дім» Літинського споживчого товариства (вул. Леніна, 22, м. Літин Вінницької області) (фото 2) працівники працюють без захисних касок та запобіжних поясів, незважаючи на те, що об'єкт розташований перед вікнами райдержадміністрації.

З порушеннями вимог безпеки (без захисних касок та огороження) (фото 3) працівники виконують оздоблювальні роботи торговельно-офісного центру, що у Хмельницькому по вул. Соборній. Об'єкт розташований поряд з федерацією профспілок Хмельницької області.

Якби працівники, які виконують роботи на висоті, та їхні роботодавці мали змогу знайомитися з публікаціями видання, де були описані причини, обставини та наслідки нещасних випадків, то кількість порушень під час виконання робіт на висоті вдалось би звести до мінімуму, а відтак і кількість трагедій. На жаль, переважна більшість підприємств не передплачує журнал «Охорона праці», а тому роботодавці не усвідомлюють, якому ризику піддаються працівники під час виконання таких робіт.

Василь СОПЛЬНЯК

